MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäällikkö
Jussi Martikainen

Presidentinvaalijulisteet ilmestyivät katukuvaan tällä viikolla. Jos innostaminen vaaliuurnille olisi yksistään julisteiden varassa, voi olla, että äänestysprosentti jäisi melko vaatimattomaksi, niin mitäänsanomattomia ne ovat. **KALEVA**

Lääkäripulaan on löydettävä ratkaisu

Perustuslain mukaan kansalaisia pitää kohdella yhdenvertaisesti. Tasa-arvoon kuuluu olennaisesti se, että muun muassa sosiaali- ja terveyspalvelut on taattava kaikille asuinpaikasta riippumatta.

Lukuisista työryhmistä, selvityksistä ja kokeiluista huolimatta tasa-arvoisuus ei ole toteutunut. Monissa kunnissa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen on lisäksi käymässä yli kunnan taloudellisen kestokyvyn.

Oman vaikeuskertoimensa palvelujen järjestämiseen tuo se, ettei terveyskeskuksiin löydy riittävästi lääkäreitä. Ongelma on pahin pienissä haja-asutusalueiden terveyskeskuksissa. Esimerkiksi Kainuussa lääkäreistä puuttuu 22 prosenttia. Koko maassa lääkäriviroista on täyttämättä 6,5 prosenttia (MT 4.1.).

Vuosi sitten julkaistun tutkimuksen mukaan noin miljoona suomalaista asuu sellaisen terveyskeskuksen alueella, jossa joka kymmenes lääkärinvirka on kokonaan hoitamatta. Suomen Lääkäriliiton joulukuussa julkaiseman selvityksen mukaan täyttämättömiä terveyskeskuslääkärien virkoja oli 246.

Lääkäripalvelujen järjestäminen on kuntien vastuulla. Terveyskeskuslääkäreiden puute on yleistä sellaisissa kunnissa, joissa taloudellinen tilannekin on heikko. Kalliiden ostolääkäripalvelujen hankkiminen lisää kunnan talousongelmia entisestään.

Hallituspuolueiden ajamaa suurta kuntaremonttia on perusteltu muun muassa sillä, että sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen on helpompaa suuremmissa yksiköissä. Osin tämä voi pitää paikkansa, mutta tavallisen kuntalaisen kannalta asia ei ole yksiselitteinen.

Kuntaliitoksen avulla voidaan saada tietenkin entistä suurempi yksikkö, mutta muutoksesta seuraa usein myös palvelujen siirtyminen entistä kauemmaksi, koska pienempi terveyskeskus saatetaan lakkauttaa. Säästöjen saaminenkin on kyseenalaista.

Vaikka sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen on kuntien vastuulla, ei kuntien tarvitse itse toteuttaa palvelua. Monissa kunnissa ainakin osa näistä palveluista onkin ulkoistettu. Esimerkiksi Rääkkylässä on ulkoistettu terveyspalvelujen lisäksi myös sosiaalipalvelut.

Asiakkaan kannalta ei ole suurta merkitystä, kenen palveluksessa lääkäri on. Tärkeintä on,

Lääkäri Heikki Möttönen työskentelee Riihimäen terveyskeskuksessa.

että lääkäriin pääsee kohtuullisessa ajassa ja palvelu löytyy kohtuullisen matkan päästä. Suurempi ongelma on lääkäreiden nopea vaihtuvuus, koska luottamuksellinen hoitosuhde potilaan ja lääkärin välillä on tärkeä.

Terveyskeskusten lääkäripulan on tasa-arvon kannalta erityisen ongelmallinen siksi, että se koskee pahiten vähävaraisia.

Työssäkäyvistä suomalaisista palkansaajista noin 90 prosenttia kuuluu työterveyshuollon piiriin. He saavat työterveyshuollon kautta suuren osan terveyspalveluistaan. Esimerkiksi vuonna 2009 työterveyshuollossa tehtiin sairaanhoitokäyntejä yli viisi miljoonaa. Näistä käynneistä 3,5 miljoonaa tehtiin lääkärille.

Työterveyshuolto ja yksityiset terveyspalvelut ovat tärkeitä ja täydentäviä tekijöitä kokonaisvaltaisessa terveydenhoidossa. Ilman niitä paineet terveyskeskuksia kohtaan olisivat nykyistäkin suuremmat.

Vaikka Kela korvaa myös osan yksityislääkäreillä käynneistä, ei kaikilla siitä huolimatta ole varaa käyttää yksityisen puolen terveyspalveluja.

Suomalainen perusterveydenhuolto perustuu julkisiin terveyskeskuksiin. Yhteiskunnan tehtävä on taata terveyskeskuksille riittävät taloudelliset ja inhimilliset resurssit. Markkinavoimien varaan tasa-arvon toteutumista ei voi jättää.

Suomalainen perusterveydenhuolto perustuu julkisiin terveyskeskuksiin.

Väyrynen ja Haavisto nousussa

Viimeisimmät gallupit ovat kertoneet, että presidentinvaaleissa on sittenkin odotettavissa jännitystä. Tähän asti mielipidetiedusteluja johtanut kokoomuksen Sauli Niinistö on pudonnut, vaikka onkin edelleen reilussa johdossa kanssakilpailijoihinsa nähden. Taistelu kakkostilasta on samaan aikaan kiihtynyt. Toisessa paikassa näyttäisivät olevan parhaiten kiinni keskustan Paavo Väyrynen ja vihreiden Pekka Haavisto. Timo Soini on lähellä, mutta kuitenkin kaksikon takana.

Väyrynen ja Haavisto ovat gallupeissa selvässä nousussa. Sen sijaan Soini ja Lipponen ovat menettäneet osuuttaan sitä mukaa kuin kampanja on vanhentunut.

Soinin alamäkeä selittää se, että ehdokas ei ilmiselvästi ole tosissaan. Soini lähti kesken kiivaan kampanjakauden etelän rantalomalle ”lataamaan akkujaan”. Soini löysäilee.

Lipponen taas on kyllä kampanjoinut ahkerasti, mutta nostetta ei vain tunnu löytyvän. Jos vanha mestari ei löydä äkkiä uutta vaihdetta, edessä voi olla niin surkea vaalitulos, että siinä on Sokealla Reetallakin selittämistä.

Paavo Väyrysestä povattiin pitkään vaalien heittopussia. Haavistoakin hyvin harva veikkasi vakavaksi ehdokkaaksi. Toisin näyttää käyvän.

Väyrysen nousujohteinen kampanja voi hyvinkin heittää hänet toiselle kierrokselle. Haavistolle tehtävä on vaikeampi, hänen pitäisi saada lisää ääniä vasemmalta, jotta se onnistuisi.

Kaikki vaihtoehdot ovat kuitenkin mahdollisia. Politiikka palaa politiikkaan.

VIERASYLIÖ

Hirvipolitiikassa on otettava huoltovarmuus huomioon

Hirvi on tärkein metsistä ravintonsa ottava hirvieläimemme. Sen lihantuotanto on nykyisillä lukumäärillä viisinkertainen porotalouden kokonaisvuosituotokseen nähden, josta osa on piharuokinnalla aikaansaatua.

Suhde on pysynyt pitkään suurin piirtein samana, mikä kertoo hirvipolitiikan onnistumisesta. Hirvitalous onkin nähtävä osana huoltovarmuuttamme.

Pohjois-Suomeen rajatun porotalouden asema ja pelisäännöt ”toisen maalla toimimisesta” on säännelty lailla, joka on eduskunnassa eri vaiheissa saavutettujen kompromissien tulosta.

Hirvikin ottaa ravintonsa ”toisen maalta”. Siihen liittyy usein metsämaan tai pellon omistajan/vuokraajan muu, ehkä kilpaileva maankäytöllinen intressi.

Kuusi ei kelpaa hirvelle

Metsän kiertoaika on lyhyimmilläänkin reilut puoli vuosisataa, minkä vuoksi yhteiskunnalliset ja metsänhoidolliset ratkaisut vaikuttavat yli sukupolvien keskeiseen luonnonmaisemaamme.

Ilmastonmuutos sekä metsänomistajien ja yhteiskunnallisten vaikuttajien nykyiset asenteet synnyttävät tarpeen uudistaa metsälakia.

Yhä useampi suosisi jatkuvaa kasvatusta ja välttäisi tai pehmentäisi avohakkuun käyttöä. Metsälain ja sitä selventävän asetuksen tulee käytännössä mahdollistaa nämä valinnaiset vaihtoehdot.

Metsän yleisnäkymä voisi olla muuttumassa kohti kuusivaltaisia sekametsiä. Niiden pääpuulaji, kuusi, ei kelpaa hirvelle. Metsätalouden kannalta tämä on hyvä, hirven kannalta huono.

Mänty ja lehtipuut ovat hirven talviravintoa, jolla pitää olla tärkeä sija uudistuvan metsän sekakasvustona.

Riistan kannalta kenttäkerroksen kasvillisuus on niinikään tärkeä. Ainakin Ruotsin pohjoisosissa mustikkavarvustosta on kadonnut jo viidennes, syytä ei vielä tiedetä. Mustikan häviäminen saattaa olla edessä meilläkin.

Koska kaikki kasvualustat eivät sovellu kuuselle, on meillä vastaisuudessakin männiköitä, ja mäntytaimikoissa hirvi laiduntaa erityisesti talvisin. Ilmiö tunnetaan hyvin Metsä-Lapissa, jonka harvapuustoiset ikimänniköt uudistuvat luontaisesti, jolleivät talvehtivat hirvet sitä ruokailullaan estä.

Jääkauden päätyttyä ihmisen saapumisen näille kairoille ratkaisivat hirvieläimet.

Riittääkö puuta hirvien ruuaksi?

Venäjällä on aina osattu kaataa metsät laajoina avohakkuina, mutta niiden uudistamisen kanssa on ollut niin ja näin. Jo 1950-luvulla siellä esitettiin, että taimikoiden pitäisi olla runsaita ja tiheitä, jotta hirvet voisivat ne talvisin ruokaillessaan harventaa sopiviksi. Ilmiön hallinnassa voi siis olla vaihtoehtoja.

Venäjällä riittää maastokelpoisia erämiehiä kaatamaan niin metsät kuin hirvetkin.

Suomessakin on vielä satatuhatta hirvenkaatajaksi tähtäävää erämiestä ja -naista. Se on valtava maastokelpoinen luonnonvara maassa, joka on pian kauttaaltaan nykyistä tiheämpien metsien peittämä alue. Maastokelpoisuus on muutakin kuin paikannusvälineiden käyttöä.

Onko Suomella varaa ”syöttää metsiään hirville ja muille hirvieläimille”?

Puolelle metsiemme vuotuisesta sadan miljoonan kiintokuution kasvusta näyttäisi olevan kotimaista jalostuskäyttöä. Sen päälle tulee alueellinen energiakäyttö.

Maailman kauppajärjestön jäsenyyden myötä Venäjän poistuvat puutullit houkuttelevat puunjalostusteollisuutemme vanhaan malliin pelaamaan tuonnilla ja siten vaikuttamaan kotimaisen raakapuun hintaan. Onnistuessaan se toisi lisää väljyyttä kotimaisen puun käyttöön.

Liikenneviranomaiset ja pari alan järjestöä ovat toistuvasti vaatineet hirvieläinkantojen voimakasta supistamista. Vaatimuksia on kuultu ja rakennettu hirviaitoja sekä ohjattu liikennettä liikennemerkein. Perusvastuu ja tilannenopeuksien hallinta on kuitenkin jokaisella ajoneuvon kuljettajalla itsellään.

Ihmiset seurasivat hirvieläimiä

Ilmastontutkijat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että hirvieläimet ovat märehtijöitä, jotka pötsin toiminnan tuloksena tuottavat ilmakehään ”suuria määriä” metaania. Se puolestaan on hiilidioksidiakin tehokkaampi kasvihuoneilmiötä edistävä kaasu.

Huomautus on tieteellisesti perusteltu. Kysymys on lähinnä siitä, mikä näiden metaanipäästöjen asema olisi päästölähteiden kokonaisuudessa.

Jääkauden päätyttyä ihmisen saapumisen näille kairoille ratkaisivat hirvieläimet. Ne pystyivät muuttamaan ihmiselle ravintona käyttökelvottomia kasvinosia hyödynnettävissä olevaan muotoon.

Tämä potentiaalinen rooli hirvieläimillä yhä edelleen on; kysymys on sellaisista kasveista, jotka eivät olisi muutoin kohtuullisin kustannuksin muunnettavissa proteiineiksi ja muiksi ravintoaineiksi.

Hirvillä tuotetaan lihaa kahdeksasosa siitä, mitä naudoilla nyt tuotetaan. Arvioitsijasta riippuen se on paljon tai vähän.

Noin 93 prosenttia metsänomistajistamme on vuokrannut maitaan hirvenmetsästykseen. Vuokrasopimuksen allekirjoitus on merkittävä kannanotto, myös huoltovarmuusmielessä.

ERKKI PULLIAINEN

Kirjoittaja on emeritusprofessori ja tietokirjailija.

PÄIVÄN KUVA

KIMMO HAIMI

Edullinen saalis Odessasta

Kalakauppa syntyy Ukrainan Odessassa kadun laitaan hyvin pienellä panostuksella. Peräluukku vain autosta auki ja tuotteet esiin. Markkinointi hoituu yksinkertaisilla pahvilapuilla, joiden ilmoittamat hinnat eivät suomalaisittain päätä huimaa. Yksi euro on noin 10 hryvniaa, joten 2,5 eurolla mukaansa saa melkoisen vonkaleen.

KOLUMNI: RIITTA MUSTONEN

Rauhaa ja hiljaisuutta

Sähkökatkot ovat haitanneet kymmenientuhansien suomalaisten arkea. Sähköttömyys on aiheuttanut isojakin taloudellisia vahinkoja, mutta se on myös osoittanut, miten ilman sähköäkin voi tulla toimeen – ainakin jonkin aikaa.

Työkaverin kotona Espoossa sähköt katkesivat tapaninpäivänä myrskyn seurauksena.

Mitä sähköttömyys opetti?

Talvella on pimeää. Siis todella pimeää. Koko asuinalue oli pimeänä, kun Suomen talvinen yö laskeutui neljän aikaan iltapäivällä ja aamu alkoi kajastaa vasta yhdeksältä. Eihän täällä Etelä-Suomessa ollut edes lunta valaisemassa.

Mutta tähdet näkyivät pimeyden keskeltä tavattoman kirkkaina. Ne suorastaan loistivat öisin.

Kotona oli hiljaista. Siis todella hiljaista. Ei hurissut tietokone, ei melskannut televisio, puhumattakaan pesukoneesta tai mikroaaltouunista. Uskomatonta, miten kovaa hurinaa koneellinen ilmanvaihtokin pitää – ei sitä huomaa silloin, kun se on päällä.

Talvella on pimeän lisäksi kylmää.

Aikaa oli yhtäkkiä yllättävän paljon, kun iltaa ei voinut istua televisio-ohjelmia katsellen tai tietokoneella notkuen.

riitta.mustonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Siitä oli se hyöty, että jääkaappitavara säilyi ulkotiloissa. Pakasteet saatiin heti turvaan sinne, missä oli sähköä.

Mutta onneksi ei ollut kuitenkaan kova pakkanen. Varaavan takan ja puulieden avulla talo pysyi kohtuullisen lämpimänä.

Vedentulo ei kokonaan lakannut, mutta naapurien kanssa piti sopia, että vessoja vedetään säästellen. Lämmintä vettä ei tietenkään tullut, vaan jääkylmää. Suihkureissu piti tehdä anoppilaan.

Lainaksi saatiin iso kattila, missä lämmitettiin pesuvettä pieniin tarpeisiin. Kahvivesi keitettiin hellalla ja suodatettiin pannuun. Ruuanlaittokin onnistui, olihan puuliesi.

Suurin muutos tapahtui ajankäytössä. Aikaa oli yhtäkkiä yllättävän paljon, kun iltaa ei voinut istua televisio-ohjelmia katsellen tai tietokoneella notkuen.

Toisaalta uunien lämmittämiseen ja puiden kanssa pelaamiseen meni tunti jos toinenkin.

Elämä yksinkertaistui, kun ei tarvinnut tuskailla television ”Ei signaalia” -viestien tai tietokoneen häiriöiden kanssa. Kynttilän ja otsalampun valossa pystyi lukemaan ja tekemään kotiaskareita. Patteriradio viihdytti ja piti ajan tasalla.

Sähköyhtiön palvelun hitaus

hämmästytti. Kaverini yritti ensimmäistä kertaa soittaa yhtiöön jo tapaninpäivänä eli maanantaina, kun sähköt katkesivat. Lopulta torstaina hän pääsi läpi. Kun puhelimeen piti näppäillä postinumero, koneääni ilmoitti, että alueella ei ole sähkövikoja.

Jonotuksen jälkeen elävä virkailija vastasi ja tiesi kertoa, että palokunta oli ilmoittanut sähkökatkosta alueella eli vika oli tiedossa.

Mutta siitä kesti vielä viisi päivää ennen sähköjen palautumista. Hitaus tuntui ihmeelliseltä, sillä linjan päälle kaatuneet puut sijaitsivat yleisen tien varressa, minne on hyvät yhteydet.

Työkaveri oli sähköjen katketessa joululomalla, joten hänellä oli aikaa puuhastella talon ja vesien lämmityksen kanssa. Sunnuntai-illan pimeydessä hermo alkoi kiristyä, kun virrasta ei vieläkään ollut tietoa ja seuraavana aamuna piti lähteä töihin.

Kynttilöiden ja taskulamppujen kanssa puljaaminen alkoi myös kyllästyttää.

Vihdoin, kun sähköttömyyttä oli kestänyt 197 tuntia eli kahdeksan vuorokautta ja viisi tuntia päälle, sähköt palasivat.

Tuntui aika mainiolta, kaveri tunnusti. Ensimmäiseksi hän laittoi sähkösaunan päälle. Joulukuuseen syttyivät valot – ensimmäistä kertaa vasta siis loppiaisen alla, sillä jouluaatto ja -päivä oli vietetty sukulaisissa.

Sähkövalot paljastivat, miten paljon roskaa polttopuiden mukana oli kantautunut sisään. Onneksi oli sähköt, ne pystyi helposti imuroimaan pois.

Tämän kokemuksen jälkeen ihmetyttää, miten kauheasti on sähköllä toimivaa hilpaketta, joilla ei tee yhtään mitään, kun sähköä ei tule, työkaveri mietti. Ja miten huonolla perustalla järjestelmä seisoo, kun sadoiltatuhansilta ihmisiltä sähköt voivat mennä päiväkausiksi.

Tiedossa on seitsemänsadan euron korvaus sähköyhtiöltä. Mihinkähän kaverini kannattaisi se käyttää? Paljonko aggregaatit maksavatkaan? Vai olisiko järkevämpää hankkia lisää polttopuita, kynttilöitä ja pattereita?

LEHTIKATSAUS

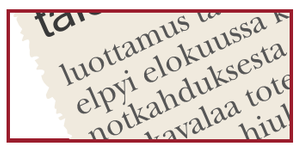

Sähkönsiirto palvelua

Kotitalouksien sähkölaskun suurin summa koostuu sähkön siirrosta, ei kulutuksesta. Energiakeskustelun painopiste on silti ollut tuotannossa, ekologisuudessa ja riittävyydessä, kirjoittaa **Satakunnan Kansa**. *”Sähköä Suomessa kyllä riittää, mutta sen kuljettaminen syrjäkyliin on kannattamatonta. Kyse on aivan samasta asiasta kuin postin palveluissa. Yhden kirjeen tai lehden kantaminen syrjäkylän perukoille on palvelua, ei bisnestä.*

Sähkönjakelun rakenteellisten ongelmien lisäksi on syytä tarkastella myös viranomaisten ja yksittäisten kuluttajien vastuuta. Esimerkiksi asuntorakentamisessa on liian paljon lähdetty siitä perusoletuksesta, että sähköä aina saadaan.”

Taparattijuopot pois teiltä

Kansan oikeustajuun ei mahdu se, että rattijuopumus tuntuu olevan enemmänkin sairaus kuin rikos. Moni anttiautoilija ihmettelee, miten yksi ja sama ihminen ajaa kännissä kerta toisensa jälkeen. On syytäkin ihmetellä, kirjoittaa **Etelä-Saimaa**. *”Suomalainen lainsäätäjä on tyytynyt ihmettelemään rattijuopumusta syy- ja seraustasolla. Usein esitettävä kysymys kuuluu, voisiko rattijuoppoja hoitaa. Rattijuopumus on kuitenkin rikos.*

Käytäntö osoittaa, ettei hoitaminen pidä humalaisia poissa kuljettajan penkiltä. Ja pitääkö terveydenhuollon niukoiksi havaittuja resursseja suunnata yhä enemmän yhden pienen ryhmän hoitamiseen?

Jos kerran halutaan pitää rattijuopot poissa teiltä, pitää keinojen olla kovempia. Yksi keino on määrätä rattilukko heti ensimmäisestä tuomiosta lukien pakolliseksi. Myös rangaistusten koventaminen olisi paikallaan.”